

Unik ørrethistorie

Harald Starr Borchgrevinks over 100 år gamle fiskedagbøker er unike. De ble nylig funnet i et dødsbo i Oslo, og har til nå vært en godt bevart hemmelighet.

Mens gamle dagers sportsfiske etter laks i Norge er relativt godt dokumentert, er kunnskapen om de første ørretfiskerne begrenset. Riktignok er «Tørrfluefiske» fra 1935 og ikke minst Iacob D. Sømmes «Ørretboka» fra 1941 klassikere i norsk sportsfiskelitteratur, men sammenliknet med mangfoldet av publikasjoner om det tidlige laksefisket i elvene våre, finnes det lite informasjon om ørretfiskerne fra samme periode.

**Morten
Harangen**
Tekst
**Kjell
Harangen**
Foto

Derfor er Harald Starr Borchgrevinks fiskedagbøker svært interessante. Gjennom sine humoristiske tekster, presise statistikker, imponerende blyantskisser og til og med fotografier, tegner han et sjeldent godt og detaljert bilde av sportsfiske i Norge for over 100 år siden.

Bøkene dekker perioden 1905 til 1909, samt en reise til Hedmark sommeren 1913. I all hovedsak skriver Borchgrevink om ørret- og til dels harrfiske, men han lot seg friste av laksefiske også. Slik erindrer han en varm, klar og åpenbart tilfredsstillende aften i Sandvikselven:

«Smålaksen slo ivrig, og en mengde slo seg av. Jeg fikk dog begynne min fiskesesong med en fangst av ikke mindre enn 3 laks (riktignok av sardinstørrelse)».

ØRRETKLUBBEN

Harald Starr Borchgrevink er ikke lenger et kjent navn i fluefiskekretser, men da ørretfiske med stang begynte å bli populært også i Norge, engasjerte han seg i Oslos sportsfiskermiljø. Blant annet var han med på å stifte Ørretklubben i 1924.

I likhet med Flyfishers' Club i London, var Ørretklubben relativt eksklusiv. Antallet medlemmer var opprinnelig begrenset til 25, og for i det hele tatt å bli vurdert som aktuell for det gode selskap, måtte en særlig interesse for ørretfiske med flue dokumenteres.

Formålet med klubben var å gi medlemmene anledning til å beskjeftige seg med ørretfiske i tale og gjerning, som det het, og det ble tradisjon å komme sammen høst, vinter og vår.

STATISTIK FOR 1906.

Den bedste flue

No.	Navn	Juli	Aug.	Sept.	$\frac{q}{p}$	%
1	Alexandra	11.	1.		12	92.
2	Coachman		4.		4	3,0
3	Feb. Red.		1.	2.	3	2,3
4	Grogensen	5.			5	3,8
5	Grouse + Claret		1.	4.	5	3,8
6	Green Mantle		3.		3	2,3
7	Hardy's Favorite			1.	1	0,8
8	Hackam, Peckham (Red)	10.			10	8,0
9	March Brown	6.	6.		12	9,2
10	Soldier Palmer		9.	1.	10	8,0
11	Teal + Purple	4.	4.	23	31	23,5
12	Teal + Red.	7.	9.	19	35	26,5

Fra Landskastekonkurransen på Besserudtjernet 1930.
Sittende: Brødrene Lorck, stående fra v. R. Brekke, H. Christensen, G. Jahn, C. Lütken, A. Collett, H. Borchgrevink, H. Platou, Roscher Lund, J. Bergsland.

Ifølge klubbens egen jubileumbok fra 1944 ble det framhevet at møtene skulle preges av hygge og fordragelighet. Dog later det til å ha vært stor takhøyde for livlige diskusjoner, noe som gjerne oppsto etter foredragene på Ørretklubbens møter.

Harald holdt flere av disse foredragene, blant annet om ørretfiske i Namsen, hvorfor vi mister fisk, hvor ørreten står og ikke minst delte han sine teoretiske betraktninger om kasting med fluestang, bygget på en matematisk behandling av problemet, som han uttrykte det.

TØRRFLUEFISKER

Når man blar i Borchgrevinks gamle fiskedagbøker, er det umulig å ikke la seg begeistre og fascinere. Reiser, steder, vær, mennesker, fluer, ørreter, observasjoner og hendelser beskrives i detalj, ofte med en dose humor eller ironi. Han evner å ta oss med tilbake, enten det er til Jotunheimen eller områdene ved Isterfossen og Galten i Hedmark. Dit han reiste med kona, Anna, sommeren 1913. Med seg hadde de omlag 200 kilo bagasje, inkludert Borchgrevinks hellige stangkasse.

7. juli skriver han:

«Stod ikke opp før klokken halv tolv. Været ganske finaktig i dag. Solskinn og skyer om hverandre. Etter å ha spist vår vanlige bastante frokost, ordnet vi først litt i huset og gikk så sammen ned til «Strømmen» for å fiske fra båt. Det var et ganske ualminnelig morsomt fiske, for vannet lå som et

BLANT VENNER: Harald S. Borchgrevink omkranset av petri brødre under et casting-stevne på Besserudtjernet i 1930.

speil og den aller største forsiktighet måtte utvises ved kastingen. Fineste fortommen og lette fluer. Vi fisket i det øverste dype stykket av «Strømmen». Jeg huket nesten med en gang en pen fisk og rakte straks stangen til Anna, som ikke fikk tid til å tenke seg om, før hun simpelthen var nødt til å spille fisken. Hun bad tynt for seg for å få slippe, og var rasende da jeg tok opp mitt apparat og fotograferte henne, men så stod gleden også høyt da en fet 4-merking som etter adskillig baling og strev lå i hoven. Det var aldeles festlig å se hennes oppsyn hver gang rusken kom opp til overflaten og basket med halen. Den tog en Jungle Cock m/ blå buk.

Senere tok jeg en 4-merking til og flere mindre fisk, i alt 6 stykker. Alle disse ble tatt på speilblankt vann, ved å kaste til spesielle «rises». Dette er den morsomste måte jeg kan tenke meg å fiske på».

Herlig, ikke sant?

MINNER FRA GJENDE

Det finnes lite tilgjengelig informasjon om Borchgrevink. Ørretklubben

holdt en lav profil, men det vi kan slå fast er at han ble født i Alexandria i Egypt i 1886. Han utdannet seg til ingeniør, og gjorde sin militærtjeneste ved Oscarsborg. Sommeren 1903, da Harald var 17 år, reiste han og kameraten Haaken Christensen på fisketur til Gjendesheim for aller første gang. Det skulle bli et område han stadig returnerte til, både med venner og familie. I en artikkel med overskriften «Minner fra Gjende», ser en aldrende Borchgrevink tilbake på jomfruespedisjonen til Jotunheimen:

«Da vi vandret over det smale eidet mellom Nedre og Øvre Sikkilsdalsvann (hvor Turistforeningen hadde robåt), ble vi vist et sted på gressbakken hvor en liten firkant var avgrenset med en rad mellomstore steiner. Det var en av «Tre i Norge»s teltplasser. Med en gang syntes jeg jeg sto på hellig grunn. Nå var jeg i ferd med å vandre inn i traktene jeg hadde lest så meget om i den berømte boken, traktene hvor de tre bolde engelske sportsmenn hadde opplevd alt det som stod for mitt guttesinn som en fantastisk ønskedrøm».

To dager senere, forteller Borchgrevink, tok han sin første store ørret. Det veide tre merker, det vil si omlag 750 gram. Stolt som en hane nærmest løp han hjem til far Johan Bernt og mor Aida.

En uanet lykkfølelse strømmet gjennom meg, og sprekkeferdig av stolthet pakket jeg mine saker og dro sporenstreks hjem til vårt fjellsted ved Åkrevannet.

1919 var siste året Harald besøkte Gjendesheim. Stedet hadde i løpet av disse årene forandret seg fra en primitiv utpost, uten veiforbindelse, båt eller telefon, til å bli vesentlig mer tilgjengelig, komfortabel og dermed populær. Jeg tillater meg å tvile på at Borchgrevink likte denne utviklingen.

TRIUMF FOR FLUEFISKERNE

Harald forteller at ørretfiske ikke hadde noen høy status i Norge tidlig på 1900-tallet. Tvert imot ble ørretfiskerne sett på som noen ordentlige rariteter. Laksefiske og jakt, derimot, var stas. Det var utfordringer et mannfolk verdig.

Samtidig, i England, var fluefiske etter ørret en aktivitet forbeholdt de

af Skjønne:

Tid : 2 - 45 p. m.
Himmel : Klar
Vind : Stille
Temp. : + 22 °C
Vandst : Normal.

Invincible	2	} mindste Krokstøveler
Low King	1	
March Brown	5	
<hr/>		
8 = 23 mm.		

bemidlede. Sporten var respektert, selv om det oppsto en bitter strid mellom nymfe- og tørrfluefiskerne, etter at nymfepioneren George Edward Mackenzie Skues ga ut «Minor Tactics of the Chalk Stream» i 1910. Å fiske med fluer under vann var uhørt, usportslig og skremte ørretene, mente tørrfluefanatikerne. Debatten fortsatte i mange, mange år, og fremdeles er det fluefiskere som

FOTOMODELL:
Borchgrevink levde og virket lenge før selfies ble vanlig, så kona Anna poserte ofte med fangsten mens Borchgrevink selv dokumenterte for dagboka og ettertida.

ikke bruker nymfer.

Harald Starr Borchgrevink døde i 1959, 73 år gammel.

I mine øyne var han åpenbart en mann forut for sin tid. Kanskje skyldes det inntrykk og påvirkning fra oppvekst og skolegang utenfor Norges grenser. Kanskje er det andre forklaringer. Han var uansett en dedikert fluefisker, med et betydelig konkurranseinstinkt. Jeg har lyst til

å avslutte med et utdrag fra fiskedagbøkene hans, datert 3. august 1905. Stedet de fisker på er trolig Øvre Heimdalsvatn i Oppland.

«Om ettermiddagen gikk Haaken og jeg ut for fiske langs land, mens Christensen med kone, unger og tjenestepiken, samt to otere og sluk, gikk ut i storbåten. Jeg hadde et godt fiske, og tok en hel del fisk, mest på «Teal and Red». Alt i alt 10 merker. Haaken også mange fisk. Christensens båt presterte kun 8».

Triumf for fluefiskerne!